

Samodzielność, innowacja, kreatywność w uczeniu

Paulina Studniarska

***"Patrz tam, gdzie inni patrzą i zobacz
to, czego inni zobaczyć nie potrafią"***

Samodzielność

- Podstawowym aspektem samodzielności jest niezależność myśli i działań od czynników zewnętrznych.
- Przez samodzielność myślenia rozumiemy względną niezależność treści i przebiegu myślenia od innych czynności człowieka

- W młodszym wieku szkolnym, wzrasta zdolność dzieci do podejmowania i wykonywania działań planowych. Oznacza to, że dziecko coraz bardziej uświadamia sobie zadania jakie podejmie lub jakie zostaną mu powierzone. Staje się w coraz większej mierze zdolne do aktywnej samokontroli, koncentracji na zadaniu w toku jego realizowania. Działania dziecka są coraz bardziej planowe i lepiej zorganizowane. Wzrost zdolności do wysiłku, wytrwałość w dążeniu do realizacji i umiejętność przeciwstawiania się przeszkodom, ich pokonywanie.
- Dzieci w wieku wczesnoszkolnym, stają się w coraz wyższym stopniu zdolne do podejmowania obowiązków i wykonywania działań z poczucia obowiązku. Wiąże się to z wchodzeniem w rolę ucznia, która wymaga określonej działalności polegającej na uczeniu się.
- Wzrasta zainteresowanie dziecka wynikami własnych działań i subiektywne znaczenie ocen. Rozumie ono coraz lepiej, że oceny ujmują wynik działania w skali wartości społecznych, pogłębia się orientacja dziecka w jego możliwościach i zdolność do ujmowania wyników własnej działalności na tle standardów grupowych.

- Dziecko potrafi operować pojęciami abstrakcyjnymi, potrafi zmienić pierwotnie przyjęty punkt widzenia, uwzględnia różne aspekty
- Między 7 a 11 rokiem życia myślenie staje się samodzielną, wewnętrzną czynnością poznawczą, operującą pojęciami, realizowaną w słowach i przebiegającą zgodnie z zasadami logiki - myślenie symboliczne . Rozwój ten w młodszym wieku szkolnym dokonuje się stopniowo na drodze czynności zewnętrznych opartych na spostrzeżeniach lub wyobrażeniach przedmiotów i przekształcania się tych czynności w operacje myślowe. Pod koniec tego okresu dzieci nabierają umiejętności przeprowadzania operacji myślowych bez oparcia na konkretnym materiale, potrafią dokonywać myślenia abstrakcyjnego

Innowacja

- *Innowacją pedagogiczną są nowatorskie rozwiązania programowe, organizacyjne lub metodyczne, mające na celu poprawę jakości pracy szkoły*
- „innnowacja jest procesem polegającym na przekształceniu istniejących możliwości w nowe idee i wprowadzenie ich do praktycznego zastosowania”
- odnowienie, tworzenie czegoś nowego.

Innowacją może być każde działanie podejmowane na lekcji

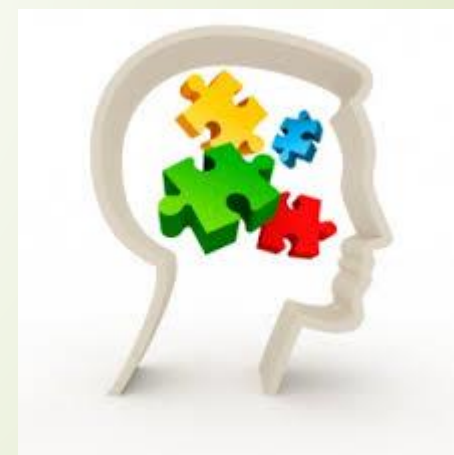
- Nowe kreatywne rozwiązania, metody, formy, podejście do nauczania przedmiotów

„Jak zniszczyć innowacyjność i kreatywność wśród nauczycieli? Trzeba kazać im zrealizować innowację pedagogiczną”.

Problemy z innowacyjnością

- Papiery
- Cel innowacji pedagogicznej
- Rozpoczęcie innowacji
- Uchwalenie innowacji

Kreatywność

- Dzisiejsi uczniowie kilka razy w swoim życiu będą mieli przed sobą zmianę zawodu, dlatego będą potrzebowali różnorodnych umiejętności: pracy w zespole, krytycznego myślenia i twórczego rozwiązywania problemów.
- Rolą współczesnego nauczyciela jest więc kreowanie takich sytuacji edukacyjnych, które umożliwiają uczniowi przyjęcie nowych informacji zgodnie z jego możliwościami rozwojowymi i zasobem posiadanej wiedzy oraz motywowanie i inspirowanie, by rozwijał swój potencjał.
Nauczyciel nie powinien być zatem jedynie ekspertem od wiedzy przedmiotowej – takimi ekspertami są naukowcy, badacze - nauczyciel powinien być ekspertem od tego: jak uczyć?
- Jeżeli więc chcemy kształtować u uczniów postawę twórczą, to powinniśmy organizować sytuacje, które ją wyzwalają.

- Rozwijanie kreatywności w trakcie prowadzenia lekcji wielu nauczycielom może się wydawać zadaniem przekraczającym ich możliwości, bo zajęcia trwają 45 minut, a uczestniczy w nich około 30 uczniów
- każdy z nich wymagałby indywidualnego podejścia. **Jak zatem odkrywać ich uzdolnienia i rozwijać kreatywność? Jak pogodzić obowiązek realizowania treści programowych, koncentrując się równocześnie na rozwijaniu kreatywności uczniów?**
- W tym miejscu należałoby zadać sobie pytanie: czy jest się twórczym nauczycielem lub czy chce się takim być?

- Aby rozwijać kreatywność u uczniów, nauczyciel nie powinien krytykować, lecz słuchać i aprobować.
- Nauczyciel powinien być otwarty na pytania uczniów i sygnalizowanie, że każdy pomysł jest ważny i wartościowy.
- Ocena nie jest najważniejsza lecz otwarcie na pracę uczniów, kierowanie ich ku nowym poszukiwaniom i odkrywanie oryginalnych rozwiązań. Oceny należy uzasadniać, a mechanizm ich formułowania wypracować z całą klasą.
- W rozwijaniu twórczej aktywności uczniów ważny jest dobór treści nawiązujących do zainteresowań oraz doświadczeń uczniów.
- Twórczy nauczyciel stosuje nie tylko zamknięte układy treści, które uczeń ma przyswoić, lecz także układy otwarte.

Kreatywność

- Różnorodność doświadczeń zdobytych przez uczniów pozwala na wymianę poglądów oraz na weryfikowanie informacji. Dlatego **nauczyciel musi być na bieżąco zorientowany w nowościach dotyczących jego przedmiotu i w szerszych obszarach, takich jak: literatura piękna, czasopisma, nowinki popularnonaukowe i kulturalne.** Pomoże to w wypracowaniu metod nauczania pobudzających uczniów do współudziału w wytworowaniu i przetwarzaniu informacji, a nauczycielowi da dużo satysfakcji własnej z efektów jego pracy.
- Bardzo pożyteczne są metody gier dydaktycznych, symulacyjnych, inscenizacyjnych, dyskusja, zajęcia laboratoryjne oraz zajęcia praktyczne w parach i grupowe.

- Duże znaczenie ma odpowiednie formułowanie pytań i poleceń przez nauczyciela. Warto popracować nad pytaniami, jakie zadajemy uczniom. **Pytania skłaniające do odtwarzania informacji, takie jak np. opisz, gdzie się znajduje..., jak się nazywa..., z czego jest zbudowany..., w którym roku..., należałoby zastępować pytaniami aktywizującymi procesy myślowe uczniów: uzasadnij..., porównaj..., zaprojektuj..., jakie mogą być skutki..., jakie są główne przyczyny..., co należy zmienić..., jak można wykorzystać w praktyce poznane wiadomości...**
- Przydatne jest stosowanie nauczania problemowego. Rozwiązywanie praktycznych lub teoretycznych problemów następuje na drodze samodzielnej aktywności poznawczej i badawczej uczniów. Szczególne walory mają te problemy, które posiadają kilka możliwych prawidłowych rozwiązań np. typu wynaleźć, skonstruować.

Przy organizowaniu ćwiczeń twórczego myślenia ważne byłoby ustalenie z całą klasą zasad, np.

- każdy ma wyobraźnię i może ją rozwijać;
- poszukujemy wielu pomysłów, aby wybrać najlepszy z nich;
- nie ma złych odpowiedzi, są tylko mniej lub bardziej użyteczne;
- nie przestajemy poszukiwać, mając pierwszy pomysł albo rozwiązanie;
- porażką nie jest błąd, tylko brak pomysłu.

„Twórczy nauczyciel- twórczy uczeń”

- Rola nauczyciela w rozwijaniu twórczej aktywności uczniów w uczeniu się polega m.in. na rozpoznawaniu potrzeb uczniów i ich najbliższego środowiska, rozpoznawaniu możliwości emocjonalno-motywacyjnych, poznawczych i sprawczych. Nauczyciel powinien stymulować ucznia do rozwijania posiadanych przez niego możliwości poprzez odpowiednie planowanie i organizowanie sytuacji psychologiczno-pedagogicznych, które będą aktywizowały twórczo uczniów.
- Rola nauczyciela polega również na stawianiu otwartych problemów, które uwzględniają indywidualne możliwości twórcze uczniów,
- Ważne jest udostępnianie własnego księgozbioru czy wypożyczenie stosownych książek dla uczniów z poleceniem przygotowania, np. relacji z lektury. Przy czym musimy tak sterować wyborami dziecka, by nie odczuło, że to czynimy.

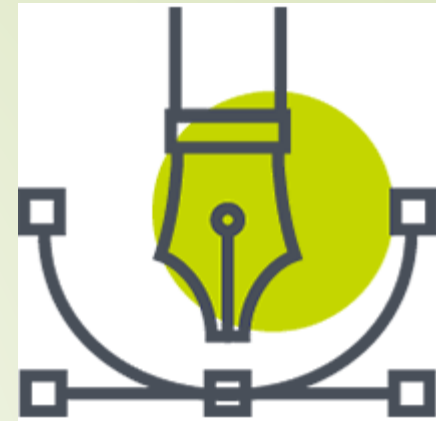
Nauczycielu przede wszystkim wymagaj!

- Uczeń ma trzy podstawowe potrzeby rozwojowe:
 - 1) potrzebę kontaktu z innymi ludźmi,
 - 2) potrzebę aktywności,
 - 3) potrzebę świadomości i wyboru.

- W szkole zamiast realnego kontaktu mamy do czynienia z pobudzaniem konkurencji i rywalizacji, która jest, niestety, izolowaniem jednostki i przeciwstawieniem jej innym osobom. Szkoła ma przyczyniać się do rozwoju twórczego myślenia.
- Czy zawsze tak jest? A może szkoła ten twórczy rozwój blokuje?
- Źródłem trudności w uczynieniu szkoły miejscem twórczym bywa też często sam uczeń, który wchodzi z założenia: „nauczycielu, podyktuj mi to, co najważniejsze, ja się nauczę i obaj będziemy zadowoleni”.
- Nuda i strach w szkole
- Uczniowi stale grozi kara, ośmieszenie, dezaprobata. Uczy się więc strategii obronnych, sposobów unikania tych zagrożeń. Uczy się także nieokazywania strachu.
- Jak w takiej sytuacji nauczyciel ma być jednostką twórczą?

- Wiodącą kwestią jest pilnowanie, by treści lekcyjne z historii, wiedzy o kulturze, literatury mówiły o sprawach zawsze ważnych dla młodego człowieka. Istotne są zajęcia pozalekcyjne, koła teatralne, koła szkolnych debat, wycieczki szkolne. One sprawiają, że całość procesu dydaktyczno-wychowawczego może stać się wspólną przygodą.
- Wspólnej pracy towarzyszy zmniejszenie dystansu między uczniem i nauczycielem.
- Musimy zdać sobie sprawę z tego, że od nas w szkole zależy najwięcej. Musimy więc być kreatywni, a do tego potrzebne jest ciągłe samokształcenie.

Własne przykłady

- Jakie metody?
- Co działa?
- Co sprawia trudności?

Dziękuję za uwagę

Zdjęcia i materiały - Internet